

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

35. An omnes artifices, qui in Republica laborant, excusentur à ieiunio
indiscriminatim? Et quid de piscatoribus, & venatoribus? Ex p. 8. tr. 7. &
Misc. r. 55.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76369](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76369)

Sup. hoc in
tom. 7. tr. 5.
Ref. 2. m.
principio.

3. Sed an dicti Typographi possint in diebus festi-
uis characteres componere, nominatim contra me
negatiue responderi P. Pasqualigus *decif. 149. num. 5.*
sed nostram sententiam tanquam probabilem admittit
Machadus *vbi supra n. 11. & Trullench. in Decalogum,*
tom. 1. l. b. 3. cap. 1. dub. 8. n. 5. & 6.

RESOL. XXXII.

An sartores excusentur à lege ieiunij. Ex part. 1. tract. 9.
Ref. 7.

§. 1. **N**egatiue responderi Toletus *lib. 6. cap. 4. n. 5.*
Sed Villalob. *in sum. tom. 1. tract. 2. 3. diff. 1. 4.*
n. 7. putat, hoc remittendum esse ad arbitrium boni vi-
ri, qui male citat Azorium *p. 1. lib. 7. c. 17. q. 8.* hoc etiam
asserentem; nam ipse absolute in illo loco excusat futu-
res à ieiunio; neque id remittit arbitrio boni viri; nam
dicta ars videtur laboriosa: & ita etiam docet contra
Toletum, Lessius *lib. 4. cap. 2. dub. 6. n. 43.* Reginaldus *in*
praxi, tom. 1. lib. 1. c. 17. sect. 1. n. 16. Bonacina *de leg. disp.*
ult. q. 1. par. ult. n. 10. Layman *in Theol. mor. lib. 4. tract. 8.*
c. 3. man. 3.

RESOL. XXXIII.

An sartores, & barbitonfores, & pictores teneantur ie-
iunare?

Et quid est dicendum de sigulis, argentariis, textoribus
fullonibus, cementariis, pistforibus, coriariis, & aliis in
labore similibus? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 8.

Sup. doct.
huius Ref.
leg. inf. Ref.
35. & signan-
ter sup. his
in Ref. 34. §.
pen. & ult.
& ex Ref. 70.
§. Nota.

§. 1. **C**ommunitè DD. affirmatiuam sententiam
docent. Ita Filiucius, & Bonacina, *vbi supra,*
Raguccius *in vas. Eccles. discipl. precept. 7. q. 3. o. num. 9.*
Molfesius *in sum. tom. 1. tract. 10. cap. 4. num. 43.* Lessius
lib. 4. cap. 2. dub. 6. n. 43. Azorium *part. 2. lib. 7. cap. 17. q. 8.*
pen. & ult. Villalobos *in sum. tom. 1. tract. 23. diff. 3. n. 7.* Layman *in*
Theol. mor. lib. 4. tr. 8. c. 3. n. 3. Tannerus *in 2. 2. disp. 3. q. 3.*
dub. 5. n. 102. Reginald. *to 1. lib. 4. c. 17. n. 216.* Ioan. de la
Cruz *in direct. conscient. part. 1. precept. 3. art. 4. dub. 9.*
concl. 2. & alij. vbi docent, excusari à ieiunio sigulos ar-
gentarios, textores, fullones, cementarios, pistforibus, cori-
arios, & alios in labore similes; non autem sartores;
pictores, & tonfores; quia huiusmodi artes non sunt ita
laboriosæ: nam in his exercitationibus est paruus cor-
poris motus, & per consequens parua virium resolu-
tio, quæ ad restaurationem substantiæ exhaustæ non
requirit frequentem cibi sumptionem, vt à ieiunio pos-
sint excusari. Neque obseruat Reginaldus in contra-
rium vrgeri posse priuilegium Eugenij IV. quia ipsum
nihil habet, per quod tales eo comprehendi cenferi pos-
sint, vt patet consideranti illius tenorem.

1. At his non obstantibus, Fagund. Theologus Soc-
ciet. Iesu *Præcept. 4. lib. 1. c. 7. n. 15. & 16 in fin. ex Ledef.*
3 part. q. 17. art. 3. dub. 9. contrariam docet sententiam,
quam adducunt & non improbant, Filiuc. *tom. 2. tr. 27.*
p. 2. c. 6. n. 117. & Bonac. *de leg. disp. ult. q. 1. puni. ult.*
n. 12. Probat autem Fagundez hanc sententiam, nempe
sartores & barbitonfores non teneri ad ieiunium
ex dicto priuilegio Eugenij IV. vbi putat, Pontificem
omnes artifices indiscriminatim excusare, siue eis con-
cedendo priuilegium non ieiunandi, siue declarando eos
non comprehendi in lege ieiunij.

RESOL. XXXIV.

An mulieres, quæ pretio conuenio pannos sordidos lavant,
vulgo dicunt Lauandras, excusentur à ieiunio?

Et difficultas est in die, In quo complicant suppellectilem,
seu pannos mundatos?

Et quid est sentiendum de quocumque alio domestico exer-
cicio mulierum, quale est nre, confuere, & huius-
modi exercitia in quibus multoties totam diem in-
sumunt?

Et notatur Religiosos fratres laicos, quando lauant pan-
nos sordidos. Conuentus; vel Ecclesia, & faciunt laxi-
uium, vt vulgo dicitur, non excusari à ieiunio, quia non
laborant non solum, per maiorem partem diei, sed ne-
que per dimidiam.

Et an sartores si tota die laborem excusentur à ieiunio?
Idem est de pictoribus, & barbitonforibus, si per totam
diem laborent, secus si per aliquam diei partem. Ex
part. 10. tract. 15. & Misc. 5. Ref. 37.

§. 1. **R**espondeo affirmatiue, quia laborant per ma-
ximam partem diei cum magna defatigatione
ex continuo, & violento motu scapularum, brachio-
rum, & capitis: Et præsertim illas à ieiunio excusarem
in hieme. Sed difficultas, est in die in quo complicant
supellectilem, seu pannos mundatos. Et affirmatiue
responderi Pater Pasqualigus, *decif. .04. n. 2.* Sed eius
opinionem non assentior, sicuti non assentitur Leandrus
de præcept. Eccles. tract. 5. disp. 8. q. 82. quia labor huius
exercitij de se est leuis, vt constat. Deinde infumit
in illo breuissima pars diei, siquidem in maiore in-
sumi potest vna hora, & altera ad vespertam; ergo non
est sufficiens ad tollendam obligationem ieiunij. Ad
quod si prædictum exercitium sufficeret ad deobligan-
das mulieres à ieiunio à fortiori esset sufficiens quod-
cumque aliud domesticum exercitium, quale est nre,
confuere, & huiusmodi exercitia in quibus multo-
ties totam diem infumunt. At hæc non excusant
à ieiunio: vt fatetur ipsemet Pasqualig. *decif. 307. n. 2.*
& ante illum Sanchez *lib. 1. consil. cap. 1. dub. 7.*
num. 7. ergo minus excusabit illud. Nota, quod ego non
puto nostros Fratres laicos, quando lauant pannos
sordidos, & faciunt laxiuum, vt vulgo dicitur,
excusari à ieiunio, quia non laborant non solum
per maiorem partem diei, sed neque per dimidiam.
Ergo.

2. Nota hic obiter dictum Leandrum, *quæst. 69. ex. h.*
excusare sartores ab obligatione ieiunandi in tota die la-
borent, vt solent, quia Eugenius I V. expressè declarauit
omnes artifices, vel opifices, suas artes exercentes,
ad ieiunia sub peccato mortali non teneri: at sic est
quod sub nomine artificum, etiam comprehenduntur
sartores: ergo.

3. Non valet responsio Pasqualigi dicentis Pontificem
loqui de artificibus qui exercent artes laboriosas.
Quia contra est, Primum, quia hoc non testatur Nane-
rus, qui dictam declarationem refert *cap. 21. mon. 16.* et
cum absolute dicat Pontificem declarasse, solutos esse
à ieiunio, opifices suas artes exercentes, &c. Secun-
dò, quia de his, qui exercent artes laboriosas, vt argen-
tarij, agricolæ, fossiores & similes, non potuit esse dubi-
um, an illi tenerentur ad ieiunium, cum de se con-
staret, ad id non teneri: de aliis ergo artificibus debuit
dari declaratio. Et hanc sententiam probabilem ego non
puto; & idem dicendum videtur de pictoribus si per totam
diem laborant, secus si solum per aliquam diei
partem. Ita Leandrus, *quæstione 82.* qui etiam
quæst. 80. idem dixerat de barbitonforibus laborantibus
per integrum diem, & non per aliquam diei
partem.

RESOL. XXXV.

An omnes artifices, qui in Republica laborant, excusentur
à ieiunio indiscriminatim?

Et quid de piscatoribus, & venatoribus? Ex p. 8. tr. 7. & M. C. R. 1. 5.

Negatiue respondit communiter Doctores: sed ego in part. 1. tract. 9. resol. 8. adduxi pauca ex Bulla Eugenij IV. affirmatiua sententia: adhererant, quam nouissime, me citato absolute inuenio docere Ioannem Machadam de perfecto Confess. tom. 2. lib. 6. part. 8. tr. 7. docum. 5. n. 2. & seq. ubi sic aliter. [Aunque se halla tanta variedad de opiniones en esta materia, acerca de aueriguar, que genero de Oficiales estan escusados del ayuno, y quales no: con todo esto puede seruir de regla general vna doctrina de Doctores muy graues, & canonizada per Eugenio Pontifice Quarto, que absolutamente senña que todos los Oficiales que en la Republica trabaxan corporalmente estan escusados de la obligacion del ayuno, sin aueriguar si el trabaxo es incompatible, o no con el, lo qual como digo, afirman los Autores citados, que dechó Eugenio Quarto, concediendolo por priuilegio, o declarando que semejantes personas no se comprehenden en el precepto del ayuno.

De todas las demas que en la Republica se ocupan trabaxando corporalmente, como lo moços de los Mercaderes, y Elspecieros que dan recaudo, los Taberneros que venden el vino las mugeres que estan en esta plaza vendiendo, y pesando todo el dia, y los que andan por estas calles vendiendo; y finalmente de todos aquellos que se sustentan con trabaxo corporal, no tratan generalmente los Doctores, fuera de los que tengo citados, porque sobre cada persona de estas hazen pleyto, y question particular de si el trabaxo es incompatible, o no con que siempre queda la puerta abierta a dudar lo: Y assi digo tambien, que por lo que yo he podido deduzir, en esta materia de las doctrinas singulares de los Doctores; y per muy probables, y dignas de estimacion profus du enños, y per estar fundadas en la declaracion del Pontifice Eugenio Quarto se puede seguramente seguir, que no sola mente los Oficiales que en la Republica tienen oficios, y abaxan de manos, tambien todas aquellas personas que se sustentan, y viuen trabaxando de ordinario corporalmente, estan escusados del ayuno por el priuilegio, o declaracion de Eugenio Quarto todos los demas oficiales: porque é vnos y otras militia vna razón, y a vezes militan en algunos de estos que aquellos. Ita Machadus. Sed ego licet teneam, artifices, quorum labor non est grauis, nec incompatibilis cum ieiunio non excludi casum tamen puto cum Trullench in Decalog. to. 1. lib. 3. cap. 1. doct. 7. num. 9. contrariam sententiam Machadi & aliorum, non esse improbabilem, & sic secundum hanc sententiam pictoris futores; barbitonifores, &c. excusantur à ieiunio. Idem docet Machadus ubi supra, tr. 9. docum. 11. de piscatoribus, & venatoribus. His tamen non obstantibus noster P. Pasqualigus asserit approbandam Bullam Eugenij IV. loqui tantum de exercantibus artes laboriosas.

RESOL. XXXVI.

An fiores, ferrarij, & similes qui excusantur à ieiunio, teneantur ieiunare vno, vel altero die, quo non laborant? Ex p. 1. tr. 9. Ref. 9.

Arbitrio prudentis viri definiendum esse putat Medina in sum. lib. 1. c. 14. §. 70. & Syluius in 2. 2. D. Thom. q. 187. a. 4. & Villalob. in sum. 10. 1. tr. 23. diff. 4. n. 9. Sed ego absolute censo dictos artifices non tenentur illis diebus ieiunare quia huiusmodi viri non sunt ita ieiunio assuefacti, & ideo maxime affligerentur, si Tom. IV.

ieiunare tén r. n. Deinde indigent viribus ad laborem sequentium dierum, & laboribus præteritis admodum fessi, & debilitati remanent. Et ita nobiscum sentit Ioan. de la Cruz in director. conscient. part. 1. præcept. 3. art. 4. dub. 9. conclus. 2. Azorius tom. 1. lib. 7. c. 27. questio. 8. Fajundez Præcept. 4. lib. 1. cap. 8. num. 16. & alij.

RESOL. XXXVII.

An in anno sequenti 1632. cum vigilia S. Matthei veniat in ultimo die Bacchanalium, possit Episcopus transferre tale ieiunium in Sabbathum præcedens? Ex part. 3. tract. 6. & Misc. 2. Ref. 66.

§. 1. AD hunc casum ita respondet Layman in Theol. mor. lib. 4. tract. 8. cap. 3. n. 9. si ieiunium ab Ecclesia præceptum incidat in festum solemne, peculiariter in aliqua diocesi vel ciuitate celebrari solitum, potest auctoritate Episcopi ieiunium in alium, v. g. præcedentem diem transferri. Quia etiam ratione fortasse aliquis respondere poterit, si vigilia sancti Matthei incidat in feriam secundam, vel tertiam Quinquagesimæ, & istam fore causam vt Episcopus tale ieiunium in præcedens Sabbathum transferat, si animaduertat, homines huius loci ita comparatos, & ad intemperantiam his diebus procliuus esse, vt plurimi (nisi dicta commutatio fiat) ieiunium violaturi sint, etiam cum carniū esu non sine scandalo; si quidem ob speciale causam pro vna vice in lege vniuersalis ieiunij dispensare, aut commutare, ad Episcopum pertinere debet, cum eius officium sit spirituali subditorum saluti inuigilare, scandala infirmorum tollere, &c. Sic Layman, & alij viri docti; quorum sententia fortan alicui probabilis videbitur, non obstante quòd sine esu carniū, esset violandum dictum ieiunium. Nam militat etiam ratio communionis supradictæ; ad vitandum scilicet peccatum licet fractio ieiunij cum esu carniū sit grauius peccatum.

Sup. hoc in tom. 3. tr. 3. Ref. 88 §. v. ieiunium paulo post ieiunium à veteri ad id vero, & leg. doct. alterius Ref. eius primæ no. & si vacas ocio, etiam altitum eius annotationum.

RESOL. XXXVIII.

An in Vigilia Pentecostes sit saltem ex consuetudine sub precepto ieiunandum? Et alij casus circa ieiunium resolluntur de vigilia S. Ioannis Baptista, S. Laurentij, & omnium Sanctorum, Quatuor temporum. Et quæritur an quando in Sabbatho incidit aliquod Festum ex solemnioribus licitum sit vesci carniibus? Et an in diebus, in quibus prohibentur oua, licitum sit comedere panem biscollum, in quacumque magna quantitate seclusa etiam consuetudine? Et an in comedendo post median noctem quando subsequeretur ieiunium aut ante median noctem in die ieiunij detur paruitas materie excusans à fractione ieiunij videlicet infra statim vnius horæ? Et an si quis, dum cenat audiret pulsus designantes median noctem, non teneatur cessare a Cæna, si die sequenti ieiunare teneatur, sed possit complere cenam iam captam? Et an in vltima nocte Bacchanaliū licitum sit differre cenam vsque ad tertiam horam post median noctem? Ex part. 10. tract. 16. & Misc. 6. Ref. 18. aliàs 17.

§. 1. Negatiuam sententiam tenet Grana in 2. lib. decret. de feriis, tit. 9. num. 1. Per hæc verba; sic similiter ieiunium non est de necessitate post Pascha Resurrectionis vsque ad Pentecostem, sed si de facto deuotione, & voluntate penitentiæ causa in Vigilia Pentecostis

N A
N A
L. IV V
III